

Samenhang

Samenhang

Tineke Swieringa

© Tekst en omslagontwerp: Tineke Swieringa 2018

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

ISBN: 9789402126037

INHOUD

Bres	5
Illustratie	8
De hand van de meester	10
De hand van de meester 2	13
Afstand	17
Nou en?	23
Stuurlui	26
Boze ogen	31
In het voorbijgaan	39
Hoofdbrekens	41
Bewijslast	44
Het beslissende moment	48
Prisencolinensinainciusol	52
De onthulling	57
Wie de schoen past	60
Taal en teken	66
Beweegreden	71
De aanbeveling	76
De magie van Ketut	82
Boosdoeners	103
Het recht van de sterkste	109
Verband	114
NOTEN	119

"We know that attention acts as a lightning rod. Merely by concentrating on something one causes endless analogies to collect around it . . . an experience that we call coincidence, serendipity – the terminology is extensive."

Julio Cortázar - Around the Day in Eighty Worlds

Bres

Het was me nooit opgevallen. Sterker nog: als iemand een dag eerder naar mijn uitzicht had geïnformeerd, had ik doodleuk de architectuur van de panden tegenover me beschreven. Vermoedelijk zou ik ook het doosje camembert genoemd hebben dat ik buiten tussen het raam en het traliewerk had geklemd, de auto's die af en aan reden met leerlingen van de kleuterschool beneden, en de boulevard Saint Michel die alleen naar buiten leunend zichtbaar was. Maar ik was vast en zeker begonnen met de gevels aan de overkant van de Rue Cujas.

Dat dat plaatje niet klopte, ontdekte ik pas de laatste ochtend van mijn verblijf, door die man die zich van mijn blik niet bewust was of niets aantrok. Hij was me opgevallen door zijn manier van lopen - alsof hij haastig maar toch bordje voor bordje een tafel afruimde - en door zijn naaktheid, door de combinatie van dat bezige dribbelen en die naaktheid.

Het deed me iets, de aanblik van die man met zijn dunne grijze haren raakte me. En ik besepte dat het de eerste keer was in deze metropool dat ik werkelijk ergens in opging.

Nu is dat ietwat overdreven gesteld want het werk van Gauguin was wel degelijk bij me binnen gekomen. Ik herinner me bijvoorbeeld mijn verwondering om het bijna tastbaar ronde van benen en billen, en de bevinding dat het wit op zijn doeken vaak geen verf is, maar het ontbreken ervan.

Desalniettemin had ik me toch vooral verbaasd over de verstoorde gezichten om me heen wanneer ik een schilderij een tweede keer wilde bekijken, uit de rij stapte, terugliep en weer invoegde. En meer dan wat dan ook had ik de vele ruggen voor me gezien.

Ik weet niet of het op dat moment pas tot me doordrong dat er al dagenlang een barrière was tussen mij en de wereld, of dat ik al die ruggen illustratief vond voor dat gevoel. Ik weet wel dat ik er alerter op werd en meer mensen zag die eigenlijk elders waren. Reizigers in de volgepakte metro uiteraard, onverstoorbaar verdiept in het wereldnieuws of een roman, maar ook de gasten bij Pho, een Vietnamees restaurantje met het aanzien van een flipperkast. Negen van de tien bezoekers oogden Aziatisch.

Meneer Pho zelf was eveneens afwezig; hij kwam al pratend uit de keuken, dienblad in de ene hand, mobieltje in de andere, en terwijl hij onze maaltijd op tafel zette, sprak hij gewoon door in – vermoed ik - rad Vietnamees. Hij zag ons niet. Niet echt.

En terwijl ik zijn zaak rondkeek, realiseerde ik me dat ik de scherpstelvergrendeling was vergeten toen ik mijn geliefde fotografeerde op het dakterras van het Institut du monde arabe.

Pas die laatste ochtend in mijn duistere hotelkamer was ik beslist daar en toen aanwezig. Door die man in dat verlichte zolderraam aan de overkant. Ik kon zijn lampegele huid bijna voelen. Hij was mollig als een peuter, maar had magere armen en benen. Hij liep volgens een patroon dat vast leek te liggen als het metronetwerk,

zij het aanmerkelijk minder efficiënt. Zijn halflange grijze haar was dun en nog niet gekamd.

Hooguit een minuut duurde mijn waarneming. Toen besepte ik dat ik hem alleen zo kon observeren omdat ik – net uit bed – het licht nog niet had aangedaan en ineens bevond ik me in Nederland, lang geleden, in lachend gezelschap voor een diascherm.

Toen ik weer scherp stelde op mijn uitzicht, vroeg ik me af of ik mijn overbuurman de voorgaande dagen ook had kunnen zien, of dat ook hij alleen maar vandaag zo matineus was. Wellicht ging hij op vakantie en vertrok zijn trein net zo vroeg als de mijne.

Natuurlijk kon er ook sprake zijn van een dagelijkse routine maar aangezien zijn postuur en motoriek een pensioengerechtigde leeftijd deden vermoeden, leek het me onwaarschijnlijk dat hij de spits wilde mijden op weg naar zijn werk.

Onwillekeurig overwoog ik of hij de spits juist voor geen goud wilde missen, of ik hem straks terug zou zien op straat, geknield, met gebogen hoofd en een stuk karton in zijn handen waarop 'J'ai faim' stond geschreven. Onmiddellijk schoven twee billboards mijn geest binnen. 'Pin-up toi même!' betoogde een lingerie reclame, 'Le plaisir d'être propre!' propageerde een gespierde man namens de fabrikant van hygiënische toiletdoekjes. Alleen zijn bovenlichaam was ontkleed.

En plotseling realiseerde ik me hoe wonderlijk het was dat ik mijn naakte overbuurman kon zien, toen pas drong tot me door dat hij niet tegenover me in de Rue Cujas woonde. Anders dan ik een dag eerder beweerd zou hebben, was de aaneengesloten rij façades aan de overkant precies tegenover mijn hotel onderbroken. Alleen hier was zicht naar een straat zuidelijker mogelijk en ontbrak een barrière tussen zijn raam en het mijne.

Illustratie

Ik ben net aangekomen in mijn favoriete stad aan zee. Zeker een jaar ben ik hier niet geweest en ik zou bijna denken dat de stad mij ook heeft gemist. Zon en wind zijn ultra mild, de boulevard telt slechts een handjevol wandelaars, en het strand voelt als een rode looper.

Toch blijkt er al snel iets grondig mis. De zon irriteert me, de wind is onverdraaglijk net als het kabaal dat de branding voorbrengt. Het duurt even voordat ik beseft dat ik hoofdpijn heb, barstende hoofdpijn en dat deze vermoedelijk geen gevolg maar oorzaak is van mijn onbehagen.

Op zoek naar een apotheek. In het centrum. Daar blijken alle mensen die op de boulevard ontbreken op hun dooie gemak langs de etalages te flaneren.

Tanden op elkaar dus. Nog even. Omdat ik behoor tot de gelukkigen die zelden hoofdpijn hebben, zal een paracetamol vast snel helpen.

De apotheker verkoopt alleen tabletten van 1000 mg. Enfin, geeft niet. Doe maar. Geef dan. Waarom moeten ze ingepakt? Geef ze nou gewoon.

Ik zoek een terras in de schaduw, bestel koffie en water, knaag ongeveer een derde van een pil en wacht, rillend, op betere tijden. Hopelijk arriveren die eerder dan het muziekkorps dat ik in de verte hoor naderen.

Ik drink nog een glas water, ga door met wachten en langzaam maar zeker wordt de wereld om me heen iets acceptabeler. Ik heb zowaar oog voor de verpakking van mijn pillen die ik onder andere omstandigheden bijna feestelijk zou noemen.

En mijn brein heeft zelfs weer zin in wat vrijwilligerswerk. Ik zie althans een pillendoosje voor me uit mijn vroegste kindertijd. Ik

geloof dat mijn melktanden erin zaten. Later drukknopjes en haken en ogen.

Ik strijk het pakpapier van de apotheker glad, doe het in mijn boek en pak mijn tas.

Ik voel me nog verre van de oude maar mijn hoofd blijkt draaglijk genoeg om naar het station te kunnen lopen. En ik heb geluk want op het moment dat ik daar aankom, staat de trein op het punt te vertrekken. Ik versnel mijn pas, stap in en plof neer op het eerste het beste vrije bankje.

Als de trein het station uit rijdt en ik een blik naar buiten werp, zie ik dat mijn uitzicht een volmaakte illustratie is van mijn barstende hoofdpijn; het raam is van onder tot boven versplinterd.